kraštyje. Ši gyvenvietė galėjo priklausyti dar paskutiniams šimtmečiams pr. Kr. I pilkapio sanpilo paviršiuje rasti 2 vėlyvojo geležies amžiaus daiktai, galbūt atvilkti ariant lauką. Tai geležiniai žąslai su apskritomis grandimis ir skersinukais bei geležinis įmovinis ietigalis karklo lapo formos plunksna. Abu daiktai apdegę. Ietigalio plunksna prilenkta prie įmovos. Sunku tiksliau datuoti minėtus radinius, kadangi jie iš suardytų degintinių kapų. Tokio tipo žąslai Lietuvoje plačiausiai naudoti XI-XII amžiuose, ietigaliai - IX-XI amžiuose. Taigi Paalksnių plokštinis kapinynas naudotas ilgą laiką. Sprendžiant iš ankstyvesnių atsitiktinių radinių, jame buvo ir XIII-XIV amžių kapų.

1993 m. tyrinėjimai padėjo patikslinti Paalksnių laidojimo paminklų chronologiją, suteikė papildomų žinių apie Žemaitijos gyventojų laidoseną.

Vidas Semėnas

Rėkučių-Paversmio I grupės pilkapyno 1993 tyrinėjimai

Rėkučių-Paversmio I gr. pilkapynas yra Švenčionių raj., Švenčionėlių apyl., Rėkučių miško 33 kv., dešinėje geležinkelio Vilnius-Daugpilis pusėje, apie 1 km į ŠR nuo Pakretuonės geležinkelio stotelės, abiejose miško keliuko Pakretuonė-Rėkučiai pusėse.

1993 m. NM ir LKP MC ištyrė apardytą (po audros išvirtusių medžių) pilkapį Nr. 5. Jis buvo 14 m skersmens, O,8-1,2 m aukščio. Pilkapio centre buvo žymi lobių ieškotojų iškasta 3x2xO,15 m dydžio duobė. Sanpilas apaugęs stambiomis O,5-O,4 m skersmens eglėmis ir pušimis. Pietinė sanpilo dalis lėkštesnė, Š ir ŠV -

statesnės. Sanpilo smėlis šviesus, jame gausu O,O5-O,O7 m skersmens akmenukų.

Pilkapis Nr. 5 buvo su akmenų vainiku, krautu ant pagrindo iš O,3-O,4 m dydžio akmenų. Vainikas geriausiai išlikęs ŠV ir PV pusėse, ŠR dalyje jo nebuvo. ŠV vainiko dalis - ištisinis grindinys - kai kur buvo dviejų aukštų. Pilkapio vainiko statybai buvo panaudota daugiau kaip 4OO akmenų.

Pilkapis Nr. 5 buvo ne tik su akmenų vainiku, bet ir su keturiais grioviais. Jie buvo už vainiko, o tarpai tarp jų orientuoti pagal keturias pasaulio šalis. Grioviai skirtingi - 4-8 m ilgio, 2-3 m pločio ir 1-1,5 m gylio. ŠR pusės griovys (kur nebuvo akmenų vainiko) išsiskiria ilgiu (8 m) ir forma (W). Visų griovių dugnuose buvo akmenų. ŠV griovio dugne buvo dėti akmenys, ant jų deginta, po to vėl krauti akmenys, o ant jų dar buvo vainiko grindinio akmenų.

Tiriamajame pilkapyje rasti du kapai.

Kapas Nr. 1 buvo 1,O3 m gylyje po pagrindu. Kapo duobės ilgis 2,43 m, plotis - 1,55 m, ji orientuota į PV. Deginti, švarūs, be angliukų priemaišų kaulai buvo paberti 1,4 m ilgio, O,3 m pločio ir O,67 m storio juosta. Palaikai, matyt, buvo sudėti į karstą - rentinio ar dėžės formos įrenginį. Karstas turėjo būti apie 1,8 m ilgio ir O,4-O,5 m pločio. ŠR gale, ant kaulų, sudėtos įkapės: žalvarinė tūtelė, įvija, geležinė sulenkta yla. Preliminariai galima pasakyti, kad kape Nr. 1 palaidota moteris su kūdikiu.

Kapas Nr. 2 rastas pilkapio ŠV pakraštyje. Kapas buvo įkastas į pagrindą, 2,78 m gylyje. Kapo duobė ovalo formos, 3 m ilgio ir 1,65 m pločio, orientuota PV kryptimi. Pjūvyje - piltuvėlio formos. Iš Š pusės kapą juosė 12 akmenų dviejų aukštų sienelė. Apatiniai- vidutiniškai O,4xO,25xO,55 m, viršutiniai - O,3xO,2xO,25 m dydžių. Kape Nr. 2 kaulų ir įkapių nerasta.

Pagal kapų formas, konstrukciją, Rėkučių (Paversmio) I gr. pilkapį Nr. 5 galima datuoti IV-V a. riba.

Valdas Steponaitis

Paduobės-Šaltaliūnės III grupės pilkapių 1993 m. tyrinėjimai

LNM 1993 m. tęsė Paduobės-Šaltaliūnės III grupės ardomų pilkapių tyrinėjimus, pradėtus 1987 m. (žr. ATL 1986 ir 1987 m.V. 1988. P. 61-63; ATL 1988 ir 1989 m. V. 199O. P. 61-62; ATL 199O ir 1991 m.V. 1992. T. 1. P. 124-127).

1993 m. ištirtas Žeimenos upės ardomas pilkapis Nr. 5. Jis buvo 1O-11 m skersmens, O,8-O,9 m aukščio. Didžioji pilkapio V pusės dalis nuslinkusi į upę, o centre buvo nedidelė duobė. Akmenų vainiko sanpilo paviršiuje nesimatė, tik keliose vietose buvo neryškios griovio liekanos. Pilkapis supiltas iš šviesaus smėlio, akmenų vainikas krautas iš vidutinio dydžio ir keletos stambesnių akmenų viena, kai kur dviem eilėmis, o PR sanpilo pakraštys sutvirtintas neištisiniu akmenų grindiniu. Akmenų vainikas nėra vientisas, truputį apardytas Š pilkapio dalyje. Šalia pilkapio atidengtos O,8-O,95 m pločio ir iki O,3 m gylio griovio liekanos su jame esančiomis atskiromis gilesnėmis duobėmis.

Sanpile, skirtingame gylyje, rasti 4 degintiniai kapai. Kapas Nr. 1 buvo O,2 m gylyje, kapo duobė-O,5xO,7 m skersmens, O,15-O,2 m gylio, jos centre išsiskyrė degėsiai su degintais kauliukais. Kape rasta 14,1 cm ilgio neapdegusi yla. Kapas Nr. 2 buvo pilkapio centre, tačiau suardytas. Maišytoje žemėje rasta degintų kauliukų ir molinis 3 cm skersmens verpstukas, kurio šonai puošti 3 lygiagrečiais grioveliais. Kapas Nr. 3 buvo įrengtas